

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleménye

A szakvélemény címe: Filmalkotás felhasználási jogdíja

Ügyszám: SzJSzT-24/15.

A Törvényszék által feltett kérdések

A tisztelt Törvényszék szerzői jog megsértésének (riportfilm engedély nélküli felhasználása) megállapítása, valamint kártérítés és nem vagyoni kár megfizetése iránti perben az alábbi kérdésekben kért szakvéleményt a Szerzői Jogi Szakértő Testülettől (a továbbiakban úgy is, mint „Testület” vagy „SzJSzT”):

- a.) A Testület adjon tájékoztatást arról, hogy a perbeli filmalkotás – a felperes által készített, riportfilm – felhasználása ellenértékeként „a készítés idején (1999), illetőleg az alperesi sugárzás idején, 2013-ban milyen mértékű felhasználási díj tekinthető indokoltnak”?
- b.) A készítés (1999) és jelen idő (2015) között a felhasználási díj mértéke változhatott-e, és ha igen, milyen tényezők, szempontok, körülmények okán?

A felhasználási jog ellenértéke minden esetben a felhasználás konkrét feltételeinek (a felhasználás módja és terjedelme) ismeretében határozható meg.

A periratok alapján az eljáró tanács a fenti kérdéseket úgy értelmezi, hogy a felhasználási díj indokolt mértékét, változása szempontjait a tisztelt Törvényszék az alperes által történő, perbeli felhasználási mód tekintetében kéri meghatározni (azaz: a riportfilm helyi médiaszolgáltatás¹ útján, nem kizárólagos, harmadik személy javára tovább-engedélyezést nem engedő, egyszeri nyilvánossághoz közvetítés engedélyezésének jogdíja a kérdés tárgya).

Az eljáró tanács válasza

I. A tényállás szakvélemény szempontjából lényeges elemei

Az eljáró tanács áttekintette a per iratait, amelyből a szakvélemény alapjául szolgáló lényeges adatok a következők:

Felperes 1999-ben saját ötlete alapján és saját finanszírozásban, illetve rendezésben készítette el a per tárgyát képező, „T.” című, N. F. énekesről és zenekaráról szóló riportfilmet.

A film végleges változatának elfogadása, illetve első nyilvánosságra hozatala pontos idejéről nem állnak rendelkezésre adatok; a Televízió és a felperes által képviselt cég között 1999-ben létrejött szerződésből azonban az tűnik ki, hogy a Televízió ekkor engedélyt kapott az alkotás egy éven belüli egy sugárzására és egy ismétlésére (azaz a produkció ekkorra már elkészült és ezt követően feltehetőleg nyilvánossághoz közvetítésre került).

Felperes a filmalkotás egy példányát 2010 környékén, DVD lemezen átadta az Alperes egyik akkori vezetője részére. Alperes 2013-ban (helyi) televíziós médiaszolgáltatásában közvetítette a riportfilmet; további felhasználásról nem áll rendelkezésre adat.

¹ Az Mttv. 203. §-ában foglalt értelmező rendelkezések szerint: (15. pont) *Helyi médiaszolgáltatás*: az a médiaszolgáltatás, amelynek vételkörzetében éves átlagban legfeljebb százezer lakos vagy egy városon belül legfeljebb ötszázezer lakos él.

Felek egyező nyilatkozata szerint írásbeli felhasználási szerződést nem kötöttek egymással; alperes nem vitatta, hogy felperes készítette a tárgybeli riportfilmet, és hogy ő annak *szertője*: mindezek alapján a tisztelt Törvényszék részítéletében megállapította, hogy alperes felperes szerzői jogait megsértve, engedély nélkül használta fel felperes filmalkotását.

Felperes pontosított kereseti kérelmében műve engedély nélküli felhasználásának megállapítása mellett kártérítésként 500.000 forint elmaradt haszon, valamint 1.500.000 forint összegű nemvagyoni kártérítés megfizetését kérte a Törvényszéktől.

Alperes álláspontja szerint felperes elmaradt haszonra és nemvagyoni kártérítésre vonatkozó igénye túlzott mértékű: többek között nézőinek számára, illetve a szerződéses gyakorlatában általános jogdíjmértékre, filmbeszerzésének költségvetésére hivatkozva vitatta a kereseti kérelemben meghatározott igény nagyságrendjét.

II. Általános megállapítások

II.1. A perbeli felhasználási cselekményre irányadó jogszabály

Az eljáró tanács megállapítja, hogy a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szjt.) 107. § (1) bekezdése alapján az 1999. szeptember 1-jén hatályba lépett Szjt. „rendekezéseit a hatálybalépését követően megkötött felhasználási szerződésekre kell alkalmazni” – e rendelkezés alapján a tárgybeli filmalkotás 2013. évi felhasználásával kapcsolatos kérdésekben az Szjt. e felhasználás időpontjában hatályos rendelkezései az irányadók.

II.2. A perbeli filmalkotás és a szerzői jogi jogosultak

Audiovizuális tartalmakkal kapcsolatos jogvitákban előkérdés, hogy a létrehozott produktum egyéni-eredeti jellegű – ezáltal szerzői jogi védelmet élvező – filmalkotás, vagy az alkotó személyiségét nem tükröző, de a filmelőállító teljesítménye okán szomszédos jogi védelemben részesülő film; továbbá hogy ki jogosult a szerzői, illetve szomszédos jogi jogok gyakorlására, valamint annak megsértése esetén a jogsértővel szembeni fellépésre.

Alperes felperes *szertő* minőségét nem vitatta, így a Törvényszék részítéletében tényként kezelte, és az eljáró tanács is kiindulópontként fogadja el, hogy

- a Felperes 1999-ben készült riportfilme egyéni-eredeti jellegű *filmalkotás*, amelynek
- szerzői vagyoni jogaival (az azt előállító, egyben rendező) felperes jogosult rendelkezni.

II.3. A jogdíjigény alapja

Felperesnek a keresetlevélben, valamint a tárgyalási jegyzőkönyvben rögzített nyilatkozata szerint a riportfilmet saját költségén, saját ötlete alapján készítette el, ő rendezte, illetve magában a filmben is szerepel.

Az Szjt. 64.§ (2) bekezdése alapján „a filmalkotás szerzői a film céljára készült irodalmi és zeneművek szerzői, a film rendezője és mindazok, akik a film egészének kialakításához szintén alkotó módon járultak hozzá”, (3) bekezdése szerint “a film előállítója ... az a természetes személy, jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, aki vagy amely saját nevében kezdeményezi és megszervezi a film megvalósítását, gondoskodva ennek anyagi és egyéb feltételeiről.”

A leírt – alperes által sem vitatott – álláspontból következően, az Szjt. idézett 64. § (2) és (3) bekezdései alapján felperes egy személyben a tárgybeli film szerzője (rendezője), egyben a film előállítója is.

Az eljáró tanács rámutat, hogy felperes

- *filmelőállítóként* jogosult közvetlenül, *egyedi felhasználási szerződésben engedélyt* adni a filmalkotás nyilvánosságához közvetítésére (Szjt. 66.§, 16.§ (1) bekezdés, 26.§): a filmalkotásnak az adott médiaszolgáltatásba (televízióműsorba) szerkesztését követő nyilvánosságához közvetítéséhez alperesnek közvetlenül a riportfilm előállítójától kellett volna engedélyt kérnie és (kifejezett lemondás hiányában) számára jogdíjat fizetnie, melynek elmaradásával a kiesett jogdíjbevétele felperest *filmelőállítóként*² illeti meg;
- *rendezőként* jogosult a filmszerzőket képviselő közös jogkezelő szervezet által – a már nyilvánosságra hozott, magyarországi előállítású filmalkotások felhasználása után – beszedett jogdíjakra. (A kereset ezzel kapcsolatos igényt nem tartalmazott, illetve a tisztelt Törvényszék által feltett kérdések sem irányultak a filmszerzőket megillető jogdíj vizsgálatára, azonban a filmelőállító számára fizetendő jogdíj mértékének meghatározásához – és a jogdíjak változásához – támpontot adhat a FilmJus Filmszerzők és Előállítók Szerzői Jogvédő Egyesületének a filmalkotások sugárzással, vezeték útján vagy más hasonló eszközzel vagy módon történő nyilvánosságához közvetítése után fizetendő jogdíjakról és e felhasználások egyéb feltételeiről szóló jogdíjközleménye (a továbbiakban úgy is, mint: FilmJus Sugárzási Díjközlemény³), illetve az évente felülvizsgált és közzétett díjszabásokban meghatározott jogdíj-összegek évenkénti esetleges változása – ld. a III.1. h.) pontban.)

III. A tisztelt Törvényszék által feltett kérdésekre adott válaszok

Az Szjt. 101. § (1) bekezdése értelmében szerzői jogi jogvitás ügyben felmerülő szakkérdésekben a bíróságok és más hatóságok szakvéleményt kérhetnek a Szerzői Jogi Szakértő Testülettől. A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 1.§ (2) bekezdése értelmében szerzői jogi jogvitás ügy az Szjt.-ben szabályozott szerzői, szomszédos és adatbázis-előállítói *jogok érvényesítésével* összefüggő bármely jogvita.

Az eljáró tanács előzetesen rögzíti, hogy egy mű felhasználására adott engedély ellenértékét (a közös jogkezelés körébe tartozó felhasználások díja kivételével) a szerződő felek szabad megállapodása határozza meg; sem az Szjt., sem más jogszabály nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely annak összegét meghatározná. Az eljáró tanács visszautal az SzJSzT korábbi gyakorlatára, jelen esetben is relevánsnak tekinti a 24/2010. számú szakvélemény azon megállapítását, mely szerint: „Az engedély fejében történő díjazás mértékének kérdése elsődlegesen piaci vita. A Szerzői Jogi Szakértő Testületnek nem tartozik feladatkörébe, hogy ilyen kérdésben összecszerűen meghatározza a díjazás összegét. A díjazás szabad meghatározása következtében, ha a jogosult meghatározott összeget kér az engedély fejében, a felhasználó döntésén múlik, hogy ennek megfizetését vagy vállalja, vagy nem. Ezért az eljáró tanács nem tud az összecszerűség kérdésében állást foglalni, véleményében kizárólag a felek által felvetett, a díjazás mértékét befolyásoló szempontok megalapozottságát vizsgálja.”

A leírtak alapján jelen szakvélemény a tárgybeli filmalkotás felhasználása ellenértékeként fizetendő szerzői jogi jogdíj összecszerű meghatározására nem irányulhat, csupán iránymutatást adhat arra nézve, hogy a kereseti kérelemben megjelölt, alperes által vitatott mértékű jogdíj indokoltsága – a per iratanyaga és az eljáró tanács rendelkezésére álló (publikus forrásokból kinyerhető) információk alapján – milyen szempontok szerint vizsgálható; az elmaradt haszon milyen adatok együttes mérlegelésével kalkulálható ki.⁴

² Tekintettel arra, hogy a filmalkotás keletkezésekor hatályos 1969. évi III. törvény (úgy is, mint: „régí Szjt”) még a „filmgyár” és nem a „filmelőállító” fogalmát használta, azonban a régi Szjt. és a hozzá kapcsolódó MM rendeletek alapján felperes kétségkívül rendelkezik a hatályos Szjt. szerint a filmet finanszírozó előállítót, és e mellett a film természetes személy szerzőjét (a rendezőt) megillető jogokkal is: a hatályos Szjt. alapján őket megillető, egymástól elkülönülő engedélyezési jog, illetve anélküli díjigény azonban indokoltá teszi a felhasználás időpontja okán irányadó, hatályos Szjt. szóhasználatának alkalmazását.

³ http://kjk.sztjh.gov.hu/sites/default/files/filmjus_sugarzas_2013.pdf

⁴ Ld. továbbá az SZJSZT 10/2014, 39/2000, valamint 31/2003. számú szakvéleményeit is.

Az alábbiakban az eljáró tanács elsődlegesen a filmalkotások nyilvánosságához közvetítésére vonatkozó engedély (jelen esetben elmaradt) díja meghatározásánál irányadó aspektusokat ismerteti (az adott szempontot követően rögzítve a periratokból megismert releváns információkat és az azokból levonható következtetéseket), az összecszerűség tekintetében a leírtak miatt a rendelkezésére álló összehasonlító adatokat összegzi; majd szintén általánosságban tudja meghatározni a jogdíj változásának indokait, okát, tényezőit.

III.1. A filmalkotás nyilvánosságához közvetítésére adott filmelőállítói engedély díja meghatározásának szempontjai

A tisztelt Törvényszék első kérdésére: az eljáró tanács a perbeli riportfilm felhasználási díjának indokolt mértékét a III. pont bevezetőjében írtak okán összecszerűen nem tudja meghatározni, azonban a tisztelt Törvényszék számára a díj kiszámításához az alábbi (a kérdésben meghatározott időpontokban – 1999-ben, illetve 2013-ban– külön-külön vizsgálandó) szempontokat mutatja be.

a.) A felhasználás módja

A nyilvánosságához közvetítésen belül is lényeges differenciálni, hogy milyen módon (földi vagy műholdas sugárzással vagy vezeték útján, kódoltan vagy kódolatlanul), és különösen, hogy lineárisan (műsorrend szerint, egy időben) vagy lekérhető módon (nem lineáris, ún. lekérhető – on demand – nyilvánosságához közvetítéssel) történt-e a felhasználás.

A rendelkezésre álló adatokból nem derült ki, hogy a helyi televízióban történt, lineáris (műsorrend szerinti) nyilvánosságához közvetítésen túl a riportfilm elérhető volt-e nem lineáris (lekérhető) módon is (például a műsorrend szerinti adást követő bizonyos időtartamon belül még megtekinthették-e a nézők ezt a műsorszámot).

A felhasználó televízió (alperes) vételkörzetében (a felhasználás időpontjában) elérhető háztartások száma (b. pont) meghatározza a *lineáris* nyilvánosságához közvetítéssel terjesztett műsor *egyidejű* megtekintéseinek maximumát, így ha ezt a kérdésben szereplő időpontokban (1999., 2013.) pontosan meg lehet határozni, egyedül azt szükséges tisztázni, hogy a műsorrend szerinti (lineáris) közvetítésen túl elérhető volt-e a riportfilm lekérhető módon is a nézők számára? (Azaz: az esetleges on demand hozzáférhetővé tétel megtörténtének vizsgálatán túl a lineáris nyilvánosságához közvetítésen belüli (sugárzás vagy vezeték stb.) jeltovábbítási technológiák részletesebb elemzése a jogdíj megállapításához nem szükséges.)

b.) A felhasználás területe / a médiaszolgáltatással elért nézők száma

Televíziós médiaszolgáltatás esetén a felhasználás területe értelemszerűen a szolgáltatott műsor vételkörzetét jelenti: azon belül pedig nem a vételkörzet tényleges mérete, hanem a közvetített tartalomhoz hozzáférő nézők száma releváns a jogdíj meghatározása szempontjából.

A periratok között egyetlen helyen, felperes 2015-ben kelt előkészítő iratában talált az eljáró tanács utalást arra, hogy alperes műsorát vételkörzetében maximum 30000 fő éri el – ennek bizonyítása, illetve a tisztelt Törvényszék által vizsgált időpontokban (minimálisan a felhasználás időpontjában) történő számszerűsítése szükséges a jogdíj indokolt mértékének a meghatározásához.

Az eljáró tanács kiemeli, hogy a nézők számának változásával a jogdíj nem egyenesen arányos (például az országos televízió-csatornán történt közvetítés ismert jogdíja nem osztható el arányosan, a helyi televízió nézőinek számára vetítve, mert ez kisebb vételkörzetű médiumok esetén irreálisan alacsony, a filmszerzőknek (külön) fizetendő jogdíj alatti összeget eredményezne).

c.) A közvetítések száma és a jogbirtoklási idő

A felhasználás terjedelmét egyértelmű, pontos keretek közé szorítja és így a díj mértékét is alapvetően befolyásolja a sugárzások (vagy más módon történő nyilvánossághoz közvetítések) száma.

A perbeli esetben az alperes által végzett egyetlen közvetítésről van adat.

Az eljáró tanács megtekintette a Nemzeti Audiovizuális Archívum (NAVA) nyilvános adatbázisát, amely azonban csak az országos médiaszolgáltatások tartalmát rögzíti, így a nava.hu oldalon kezdeményezett keresés nem járt eredménnyel. Az eljáró tanácsa a per iratai között nem talált adatot arra nézve, rendelkezik-e alperes saját archívummal, illetve felmerült-e bizonyítási indítványként az alperes műsorrendjébe szerkesztett műsorokat dátum és időpont szerint tartalmazó elektronikus vagy nyomtatott műsorújság bizonyítékként történő vizsgálata. A jogbirtoklási idő leginkább azon felhasználási szerződéseknél releváns, ahol ezen időtartamon belül nem vagy csak kis mértékben korlátozott a felhasználások száma – jelen esetben az egyetlen felhasználásra tekintettel a jogbirtoklási idő nem szempont a jogdíj meghatározásánál.

d.) Kizárólagosság

A díjat általában alapvetően befolyásoló, de a jelen szakvélemény alapjául szolgáló tényállásban nem szereplő elem.

e.) Harmadik személynek átruházhatóság

A felhasználó csak a felhasználási szerződés kifejezett rendelkezése alapján ruházhatja át felhasználási jogát, illetve adhat további engedélyt a mű felhasználására. Ez a díjat egyébként jelentősen befolyásoló elem a perbeli esetben nem szerepel, jelen jogdíj-meghatározásnak nem alapja.

f.) A médiaszolgáltatás jellege

A jogdíj mértékét befolyásolhatja (bár a filmelőállító részéről kisebb súllyal) a felhasználó alperes által nyújtott médiaszolgáltatás *kereskedelmi vagy közösségi* jellege (ez a periratokból nem derült ki, az eljáró tanács pedig nem ismeri az alperesnek a Nemzeti Média és Hírközlési Hatósággal fennálló szerződésének tartalmát).

A médiaszolgáltatás másfajta tipizálása a *helyi vagy körzeti* (illetve az országos) médiaszolgáltatás megkülönböztetése, ami azonban a tartalomhoz hozzáférő nézők meghatározása (ld. fenti b.) pont) szempontjából bír csak jelentőséggel, külön nem értékelhető a jogdíj meghatározásakor. A periratok között erre vonatkozó információk ellentmondásosak voltak (hol helyi, hol körzeti, hol „térsegi” televízióknak nevezve alperest), de amennyiben valóban maximum harmincezer lakos él alperes vételkörzetében, a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban úgy is, mint: Mttv.) definíciói alapján helyi médiaszolgáltatónak minősül.

A közösségi-kereskedelmi, illetve a helyi-körzeti jellegre vonatkozó további információ a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság elektronikus hozzáférhető, publikus nyilvántartásaiban sem volt elérhető, ezt az információt a bizonyítási eljárásban lehet feltárni.

g.) A felhasználással kapcsolatban elért bevétel

Az Szt. vagy más jogszabályok - a régi Szt.-hez kapcsolódó rendeletekkel ellentétben – bár nem határozzák meg a jogdíj összegét (vagy összeghatárait), de az Szt.-nek a felhasználás visszerhességének alapelvét is kimondó 16. § (4) bekezdése rögzíti az arányos díjazás elvét, illetve egyéb – a perbeli kérdéseket nem befolyásoló – rendelkezéseket tartalmaz a díjmegállapodással kapcsolatban: Szt. 16. § (4) „Ha e törvény másképp nem rendelkezik, a szerzőt a mű felhasználására adott engedély fejében díjazás illeti meg, amelynek - eltérő megállapodás hiányában - a felhasználáshoz kapcsolódó bevétellel kell arányban állnia. A díjazásról a jogosult csak kifejezett nyilatkozással mondhat le. Ha a törvény a felhasználási

szerződés érvényességét megszabott alakhoz köti, a díjazásról való lemondás is csak a megszabott alakban érvényes.”

A „felhasználáshoz kapcsolódó bevétel” egy médiaszolgáltató esetén természetesen nem csupán a kifejezetten a mű közvetítéséért kapott díjat (előfizetői díj vagy a műsorterjesztőtől a műsor továbbításáért esetlegesen kapott „músordíj”), hanem a médiaszolgáltatás érdekében vagy azzal összefüggésben bevételezett valamennyi támogatást, fenntartói hozzájárulást, reklám- és szponzorációs bevételt stb. is jelenti.

A jogdíjszámítás ezen módja szerint a jogdíj alapja a felhasználással kapcsolatos összes – a költségek levonása nélkül összeszámított – bevétel.

A jogdíj mértékének meghatározása szempontjából irányadó lehet az ún. „10 %-os elv”, amely szerint „a felhasználók a mű hasznosítása révén szerzett összes bevétel kb. 1/10 részéről kötelesek lemondani a szerzők és egyéb jogosultak javára”.⁵

A számítás menete: a médiaszolgáltató éves bevételeit a teljes éves műsoridő tartamához viszonyítva ki lehet számítani az egy percre jutó átlagos bevételt, és ez alapján annak 10%-ában meghatározni az egy műsorpercre eső átlagos jogdíjat, majd ezt értelemszerűen felszorozni a műsorszám – jelen esetben a riportfilm – perchorrával. Figyelembe kell venni, hogy az egy műsorszámra ilyen módon számított átlagos díjon valamennyi szerző (többek között a filmelőállító és a filmszerzők, továbbá az elhangzott zenék szerzői és előadói) osztoznak, ugyanakkor azt is, hogy a filmelőállítók a filmalkotásokért a piaci szokásnak, az aktuális nézettségi adatoknak, a film témája népszerűségének megfelelően és az ármeghatározás többi szempontja által is befolyásoltan a többi jogosulthoz képest nagyobb jogdíjban részesülhetnek. Így az e pontban írt díjmeghatározás a perbeli díjszámításnak csak az egyik lehetséges aspektusa, önmagában ez alapján nem határozható meg a filmelőállító megillető jogdíj összege.

h.) A filmszerzőknek fizetendő díj mértéke

A filmelőállító által a médiaszolgáltatótól kért díj meghatározásakor arra is figyelemmel kell lenni, hogy az Sztj. 65.§ (3) és (5) bekezdése, valamint a FilmJus fent hivatkozott – ún. “sugárzási” díjközleménye alapján a film hasznosításának bevételeiből a filmszerzők is részesülnek. A FilmJus 2013. évi Sugárzási Díjközleményének 1.5. pontja szerint az előállító és a felhasználó (médiaszolgáltató) megállapodhatnak abban, hogy a díjat a felhasználó fizeti.

Ilyen megállapodás hiányában azonban a filmszerzőkkel való elszámolás a filmelőállítót terheli. Irreleváns, ha az előállító és a szerzők közötti megállapodásban utóbbiak lemondanak-e díjukról, vagy egyikük maga a természetes személy filmelőállító (mint a jelen esetben): az előállító és a televíziós médiaszolgáltató közti szerződésben a díjat úgy kell kalkulálni, hogy ha a médiaszolgáltató nem vállalja át annak megfizetését, akkor azt a FilmJus felé az előállítónak kell megfizetnie.

Függetlenül attól, hogy a filmszerzők a díjat közvetlenül az előállítótól vagy a FilmJus-on keresztül kapják meg, az előállítónak járó felhasználási jogdíj meghatározásakor figyelemmel kell lenni a filmszerzők felé fennálló jogdíjfizetési kötelezettség mértékére is.

Az eljáró tanács álláspontja szerint a perbeli filmalkotás alperes által történt közvetítésének jogdíja meghatározásakor az itt részletezett igény az a minimum jogdíj, amely alatt az előállító nem határozhatja meg a televízió által fizetendő díj mértékét. (Ennek oka, hogy az engedély nélküli felhasználásból következően ezen összeg megfizetését alperes nem vállalta át a

⁵ Dr. Cserba Veronika, Dr. Ficsor Mihály, Dr. Hepp Nóra, Dr. Kiss Zoltán, Dr. Munkácsi Péter, Dr. Penyigei Krisztina: A közös jogkezelők által alkalmazott szerzői jogdíjak szerepe az audiovizuális szektorban (Összefoglaló tanulmány, szerk: Dr. Kiss Marietta, Budapest, 2007. május 17.).

filmszerzőkkel főszabály szerint elszámoló előállítótól, így az e pontban részletezett, az alperesi közvetítésből eredő költséget filmelőállító viseli, emiatt összege az „indokolt mértékű” díj részét képezi – a filmelőállítónak „saját jogon” járó díjhoz hozzászámítandó).

i.) A filmalkotás költségvetése

A periratok között erre vonatkozó adatok nem állnak rendelkezésre, de a filmelőállítónak a gyártással kapcsolatos kiadásai befolyásolják a felhasználásért kért díj mértékét (hiszen a költségek megtérülése az előállító alapvető érdeke).

j.) A film készítésének időpontja

Jelen esetben ez a szempont kevésbé hat a díj indokolt mértékének meghatározására, de általában: a költségek megtérülése miatt ez díjat csökkentő, a már archív értéket képviselő alkotásoknál esetenként a díjat növelő jellemző lehet.

k.) A film és tartalma népszerűsége

A közönség által már ismert filmalkotások népszerűsége, a film témája vagy szereplője iránti nagyobb érdeklődés, tárgyának esetleges aktualitása egyértelműen a díjat növelő tényező.

A peres felek erre a szempontra éppen ellenkező előjellel hivatkoztak: ezen aspektus díjnövelő, díjcsökkentő vagy éppen semleges hatásának a konkrét film tekintetében történő vizsgálata a tisztelt Törvényszék mérlegelési körébe tartozik.

l.) A film hozzáférhetősége más forrásból

E feltétel nem azonos a kizárólagos felhasználási engedéllyel: a filmnek a nézők számára való tényleges elérhetőségét jelenti. Példaként: a DVD-n már kiadott, esetleg internetes vagy a műsorterjesztők on demand videotékáiban elérhető filmalkotás egy televíziós csatornán jelentősen kisebb nézettségre számíthat, mint a más forrásból nem hozzáférhető tartalom.

A perbeli filmalkotás az eljáró tanács tudomása szerint nem került DVD-n kiadásra és nézői igény esetén sem lehetne (pl. az interneten) hozzáférni, emiatt sugárzási díja jóval magasabb mértékű, mint egy máshonnan is egyszerűen beszerezhető filmé.

m.) Összehasonlító adatok

A felsorolt szempontok alapján meghatározható „indokolt díjmérték” meglehetősen nagy alsó és felső összeghatár közötti intervallumon mozog, emiatt szerencsés a piacon ismert konkrét megállapodásokban rögzített díjak mint összehasonlító adatok figyelembe vétele is.

Felperes a per irataihoz csatolta a Televízióval 1999-ben kötött felhasználási szerződést, melyben 4600 forint / perc jogdíj ellenében engedélyezte a filmalkotás egy éves jogbirtoklási időn belül történő, kétszeri sugárzását.

A perbeli felhasználáshoz hasonlítva ehhez képest díjat csökkentő tényező az alperes vételkörzetében elérhető nézők száma, azonban díjnövelő tényező a két dátum között eltelt több mint tizennégy év. Figyelembe kell venni továbbá a filmszerzőket 2013-ban megillető díj mértékét is (ld. h.) pontban írtakat).

Alperes bizonyítékként csatolt két felhasználási szerződést, melyben 11, illetve 12 filmalkotás felhasználására ad engedélyt 55880, illetve 63500 forint jogdíj ellenében.

Az eljáró tanács nem ismeri e megállapodásokban foglalt árak kialakításának tényezőit, a felek közti jogviszony egyéb részleteit vagy esetleges más együttműködésüket, de ezek az összegek meglehetősen alacsonynak tűnnek (az eladó weboldalán az eljáró tanács nem talált hivatalos árlistát). Az alacsony jogdíj okai között lehet a nagy amerikai stúdiók mellett működő független forgalmazó cégek piacának utóbbi években – az interneten, Netflixen stb. – elérhető tartalmak hatására történt beszűkülése, amely árait jelentősen lenyomta, valamint az a tény, hogy ezeket a filmalkotásokat a forgalmazó DVD-n is terjeszti, így a nézők szempontjából kínálatukban nincs olyan szűkösség, amely a jogdíjat növelné (ld. az l.) pontban írtakat).

Az eljáró tanács megtekintette a közszolgálati médiavagyont kezelő Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap (MTVA) 2013. évi tartalomértékesítési árjegyzékét: a http://www.mtva.hu/images/download/tartalomertekeses/arjegyzek_tartert_2013.pdf oldalon olvasható adatok szerint teljes terjedelmű filmek és műsorok televíziós sugárzási célra történő megvásárlásának ára

- 1997. január 1. előtt készült filmeknél: nettó 4.000 Ft / megkezdett perc,
- 1996. december 31. után készült filmeknél: nettó 3.000 Ft / megkezdett perc.

Azon TV-csatornán történő bemutatás esetén, amelynek vételkörzete az ország lakosságának 50%-a alatt van, az árakból legfeljebb 60% engedmény adható. Az árak nem tartalmazzák az alkotó, szerzői és az előadóművészi jogdíjakat.

Ezen információ alapján: amennyiben alperes 2013-ban az MTVA archívumából vásárolt volna egy 62 perces, 1999-ben készült filmet, akkor minimum 74.400 (62 x 3000 x 0,4) forintot fizetett volna érte úgy, hogy a filmszerzőket megillető jogdíjak megfizetését át kellett volna vállalnia (azaz: az árjegyzékben rögzített összeg csak a filmelőállítónak magának járó jogdíj). (A perbeli esetben utóbbi felperest terheli, így a filmelőállítóként igényelhető jogdíjhoz a filmszerzőknek járó jogdíj-összeg még hozzászámítandó – ld. h.) pont.)

Az eljáró tanács ismeretei szerint a magyarországi gyakorlat az, hogy a helyi és a regionális televíziók percenként 100-1000 forintos jogdíjat fizetnek a hasonló filmalkotások felhasználása ellenében. A leírtakat összegezve: az adott helyzetben a felperesi 500000 forintos jogdíjigény túlzottnak tűnik.

III.2 A felhasználási díj mértékének változása

A tisztelt Törvényszék második kérdésére: a riportfilm felhasználási díjának mértéke azonos felhasználási feltételek (felhasználás módja, nézők száma stb.) mellett is változhatott, melynek tényezői:

- a díjszámítás III.1. pontban meghatározott elemei között vannak, melyek értelemszerűen változnak (pl. a felhasználó bevétele, a filmszerzőknek járó jogdíj mértéke – amely változás mértéke a FilmJus díjszabásából követhető),
- vannak, amelyek esetleg változnak (a film, illetve tartalma, szereplője népszerűsége, a film tárgyának aktualitása)
- természetesen itt is figyelembe kell venni az infláció mértékét.

Az eljáró tanács kiemeli, hogy a jogdíj jellege, meghatározásának rendkívüli összetettsége miatt célszerű nem az egy adott időpontban meghatározott jogdíjhoz viszonyítani egy másik időpontban irányadó jogdíjat: ha szükséges, javasolt a III.1. pontban ismertetett szempontokat mindkét (a kérdésben szereplő 1999, ill. 2015. időpontban) önállóan vizsgálni és ez alapján külön-külön meghatározni a díjmértéket.

Budapest, 2016. január 12.

dr. Munkácsi Péter
a tanács elnöke

dr. Szivi Gabriella
a tanács előadó tagja

Duló Károly
a tanács szavazó tagja